DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR COMUNICATIVE ȘI ORGANIZATORICE PRIN ACTIVITĂȚI NONFORMALE

Carmen-Daniela OLARIU,
drd., Universitatea de Stat „Ion Creangă” din Chișinău
ORCID ID: https://orcid.org/0009-0004-0376-783

Rezumat. *În prezentul articol dorim să evidențiem impactul activităților nonformale asupra vieții tinerilor. Aceste activități trebuie să fie realizate în mod periodic, pentru a ajuta elevii să iasă din cadrul formal al clasei și să aibă posibilitatea de a se exprima liber.*

În prezent, majoritatea cadrelor didactice nu aplică activități nonformale, drept urmare nu răspund nevoilor pe care le au elevii în procesul de cunoaștere și dezvoltare de grup, ceea ce face ca prezentarea influentelor pe care le au acestea asupra dezvoltării armonioase a competențelor și a creativității să fie de o reală importanță. Este absolut necesar să facem o prezentare a influentelor pe care le au activitățile nonformale asupra dezvoltării competențelor de comunicare, de organizare și asupra creativității elevilor.

Cuvinte-cheie: *competențe, comunicare, educație, competențe de comunicare, competențe de organizare, activități nonformale.*

DEVELOPING COMMUNICATIVE AND ORGANIZATIONAL SKILLS THROUGH NON-FORMAL ACTIVITIES

Summary. *In this article, we aim to highlight the impact of non-formal activities on the lives of young people. These activities should be conducted regularly to help students step outside the formal classroom setting and express themselves freely. Currently, most teachers do not implement non-formal activities, which results in an inability to address students' needs in the processes of knowledge acquisition and group development. Therefore, presenting the influences of these activities on the harmonious development of competencies and creativity is of real importance. It is essential to outline the effects that non-formal activities have on the development of communication and organizational skills, as well as on students' creativity.*

Keywords: *competencies, communication, education, communication skills, organizational skills, non-formal activities.*

Introducere. Dezvoltarea competențelor comunicative și organizatorice reprezintă un aspect esențial în educația modernă, facilitând integrarea eficientă a indivizilor în mediul social și profesional. Activitățile nonformale, prin caracterul lor interactiv și dinamic, oferă oportunități valoroase pentru exersarea și perfecționarea acestor competențe.

Calitatea educației necesită acțiune permanentă și colectivă din partea tuturor actorilor săi, motiv pentru care a ne referi la ea înseamnă a ne concentra pe

îmbunătățirea continuă a acestuia. Prin urmare, performanța pedagogică a profesorului este un ansamblu de acțiuni de îmbunătățire pentru a satisface nevoile elevilor în ceea ce privește pregătirea lor, ale căror acțiuni favorizează dezvoltarea competențelor și întărirea proceselor de predare [4, p. 245]. Prin urmare, interesul acestei propuneri a fost implementarea secvenței didactice ca strategie pedagogică, înțeleasă ca ansambluri articulate de activități de învățare și evaluare care, prin medierea unui profesor, urmăresc atingerea anumitor scopuri educaționale, având în vedere o serie de resurse. În practică, acest lucru implică îmbunătățiri substanțiale în procesele de formare a elevilor, deoarece educația devine mai puțin fragmentată și concentrată pe obiective.

Educația în România își are cei mai puternici stâlpi în învățători și profesori, nu numai în transmiterea cunoștințelor, ci ca purtători ai unei culturi revoluționare a principiilor ferme, angajate în formarea unui om integral, capabil să se introducă în societate și în diferite spații educaționale. Această responsabilitate se traduce în aspirații pentru instituțiile de învățământ, care au ca scop principal realizarea unui absolvent care acționează și își folosește în mod corespunzător cunoștințele și aptitudinile pentru a face față și rezolva, într-un mod creativ, problemele care apar în viața de zi cu zi [2, p. 293]. Mai exact, utilizarea progreselor științifice și a noilor tehnologii în formarea inițială a cadrelor didactice;

În pedagogia actuală, lucrăm la găsirea modalităților de a ridica rolul principal al elevilor în clasă, dar există încă deficiențe care necesită soluții. Una dintre ele este comunicarea interpersonală. În ultimii ani, cercetările au fost efectuate din diverse unghiuri de comunicare, precum: clinic, filosofic, sociologic, antropologic, psihologic, lingvistic și pedagogic, printre altele [7, p. 98]. La nivel național și internațional, se remarcă cercetările realizate din perspectivă psihologică și lingvistică, cercetări ce au contribuit la rezolvarea problemelor legate de formarea și comunicarea profesională.

Chiar dacă realizările sunt evidente în cercetările pedagogice legate de comunicare, revizuirea acesteia și studiile efectuate pe documente normative, au fost depistate deficiențe în:

- tratarea didactică și formală a obiectivelor legate de abilitățile de comunicare, dintr-o abordare lingvistică, în detrimentul abilităţilor de comunicare din perspectivă socio-psihologică [10, p. 187];
- analiza formării profesionale din potenţialul de formare al comunicării pedagogice;
- tratarea adecvată a pregătirii profesionale, bazată pe un concept care promovează dezvoltarea calităților personalității.

Dezvoltarea activităților educaționale non-formale este crucială în diferite ocupații și industrii. În sectorul educației, le permite educatorilor să conceapă ateliere interactive, programe de formare și inițiative de sensibilizare comunitară [9, p. 109]. În lumea afacerilor, le permite profesioniștilor să creeze sesiuni de instruire captivante pentru angajați, activități de team building și programe de învățare inovatoare. Stăpânirea acestei abilități poate influența pozitiv creșterea profesională prin extinderea oportunităților de angajare, îmbunătățirea abilităților de predare și promovarea dezvoltării profesionale continue.

Pentru a înțelege aplicarea practică a acestei abilități, să explorăm câteva exemple din lumea reală. Imaginați-vă un curator de muzeu care organizează ateliere interactive pentru ca vizitatorii să se implice activ cu exponatele [1, p. 328]. Sau un trainer corporativ care proiectează activități de team building pentru a stimula comunicarea și colaborarea eficientă. Organizațiile non-profit dezvoltă adesea activități educaționale non-formale pentru a crește gradul de conștientizare și a promova schimbarea socială. Aceste exemple evidențiază versatilitatea și impactul acestei abilități într-o varietate de cariere și setări.

La nivel de începător, oamenii sunt introduși în principiile de bază ale dezvoltării activităților educaționale non-formale. Este esențial să înțelegem teoriile învățării, tehnicile de proiectare a instrucțiunilor și strategiile de comunicare eficiente.

La nivel mediu, indivizii își perfecționează abilitățile în dezvoltarea activităților educaționale non-formale [10, p. 16]. Ei învață să creeze materiale de învățare captivante, să evalueze rezultatele elevilor și să adapteze activitățile pentru diferite audiențe.

La nivel avansat, indivizii demonstrează un nivel ridicat de competență în desfășurarea activităților educaționale nonformale. Ei sunt instruiți să conceapă programe educaționale cuprinzătoare, să efectueze evaluări riguroase și să conducă inițiative de dezvoltare profesională.

În acest fel, contribuie la dezvoltarea abilităților de comunicare, pentru a le perfecționa la elevi, întrucât au fost identificate cauzele slăbiciunilor acestora, pornind de la lipsa de motivație pe care o manifestă față de acestea. Lectura critică, înțeleasă ca „o dispoziție, o înclinație a persoanei de a încerca să atingă sensul profund al textului, ideile subiacente, raționamentul și ideologia implicită” [9, p. 176], implicând astfel interpretări de la nivelurile intertextuale literal, inferențial şi critic. Această lipsă evidentă de motivație provoacă, desigur, răspunsuri scurte și uneori eronate la întrebări care necesită o analiză detaliată a textului, necunoaștere a sensului cuvintelor, lipsă de vocabular, reiterări inutile ale termenilor, dificultăți în identificarea subiectelor, principalele idei sau teze și idei secundare, dificultăți de adaptare

a discursului în funcție de contextul și scopul comunicativ care se dorește a fi atins, discrepanțe gramaticale care devin dificultăți în aplicarea proprietăților textuale, precum coerența și coeziunea [6, p. 216]. Desigur, toate acestea generează slăbiciuni în abilitățile de comunicare ale elevilor și, prin urmare, reprezintă performanțe academice scăzute pentru aceștia. Pentru cele de mai sus, s-a considerat convenabil implementarea secvenței didactice, care reprezintă o nouă practică de dezvoltare a unor procese de predare semnificative care sporesc aceste patru abilități de comunicare de bază: ascultare, vorbire, citire și scriere, realizând astfel o participare activă care permite integrarea proceselor, competențelor și abilități în clasă și, astfel, îmbogățește practica pedagogică a materiei, care se flexibilizează și se construiește constant, realizând progrese și atingând obiective în care profesorii și elevii învață și contribuie din viața lor de zi cu zi la clasă.

Este important de adăugat că strategiile pedagogice inovatoare de la disciplina Limba și literatura română reprezintă o alternativă dinamică, flexibilă și creativă, deoarece optimizează etapele didactice ale procesului de predare-învățare, menținând motivația și, în același timp, un interes puternic pentru subiectul și plăcerea de a învăța, cu ajutorul acompaniamentului și a unui stil de lucru axat pe elev și îmbunătățirea abilităților de comunicare a acestuia, model care contrastează cu modelul tradițional de predare axat pe profesor, autoritar, transmisist, rigid și limitat.

Strategiile pedagogice sunt considerate a fi acțiunile pe care profesorii le dezvoltă pentru a ușura învățarea și formarea elevilor [5, p. 111]. Acestea alcătuiesc scenariile curriculare de organizare a activităților de formare și de interacțiune a procesului de predare și învățare, unde se dobândesc cunoștințe, valori, practici, proceduri și probleme specifice domeniului de formare.

Strategiile pedagogice permit obținerea unor opțiuni de formare valoroase care, din ignoranță și absența planificării pedagogice, sunt irosite, provocând monotonie și dezinteres pentru învățare. În acest fel, Secvența didactică ca strategie pedagogică, este cea care ne permite să vorbim despre procese planificate orientate spre atingerea unui obiectiv clar și definit, structurat spre atingerea unui scop de învățare. Secvența de predare este mai specifică în temele de predare pe care le abordează.

Planificarea este sarcina profesorului și, în funcție de situația reală în care este înscris, acesta își stabilește anumite obiective de predare și învățare care trebuie socializate în prealabil elevilor. Aceste obiective vor deveni criteriile de evaluare. De aceea, este o strategie gândită din proiectarea ei, în nevoile elevilor, ținând seama cu acuratețe de realitatea contextuală și tinzând spre medii favorabile de învățare, la care se adaugă participarea actorilor din comunitatea educațională în realizarea obiectivelor de formare. Această structură rezultă din organizarea unei

serii de activități de învățare prin care profesorul își propune să recupereze acele noțiuni anterioare pe care elevii le au despre un fapt, să le lege de situații problematice și contexte reale, astfel încât informațiile pe care elevul le va accesa în dezvoltarea secvenței.

Secvența didactică cere elevului să dezvolte activități care implică conexiune cu realitatea, cu cunoștințele și ideile sale anterioare, îndepărtându-l astfel de simpla desfășurare mecanică sau de rutină a activităților care nu generează orice tip de învățare semnificativă.

S-a crezut întotdeauna, dintr-o perspectivă populară, că abilitatea de a descifra sau cripta mesajele scrise este cea mai valoroasă învățare pe care o oferă școala. Cu toate acestea, viața modernă cere un nivel de comunicare orală la fel de înalt ca cel al scrisului.

O persoană care nu se poate exprima coerent, clar și cu o corecție minimă nu numai că își limitează munca profesională și abilitățile personale, dar riscă și să se prostească de mai multe ori. Din acest motiv, elevul trebuie să învețe să-l recunoască pe celălalt, să interpreteze realități străine și să-și demonstreze interpretările prin propoziții care întrunesc caracteristicile și condițiile lingvistice necesare reușirii actului comunicativ.

Prin urmare, vorbirea este un proces la fel de complex (ca și scrisul). Este necesar să alegeți o poziție de enunț care să fie relevantă pentru intenția urmărită și să recunoaștem cine este interlocutorul pentru a selecta un registru de limbă și un lexic specific etc. [3, p. 94].

În acest fel, devine de o importanță vitală aplicarea activităților care urmăresc dezvoltarea acestei deprinderi la elevii din sala de clasă. În ceea ce privește capacitatea de a asculta, aceasta devine fundamentală deoarece, pornind de la o bună abilitate de ascultare, se întăresc și se perfecționează abilitățile de a citi, scrie și vorbi. Ascultarea este o abilitate care este slab dezvoltată zilnic. Nu trebuie privit ca simplă acțiune de a tace și de a fi atent la ceea ce spune interlocutorul.

„A asculta înseamnă a înțelege mesajul și, pentru a face acest lucru, trebuie să punem în mișcare un proces cognitiv de construire a sensului și interpretare a unui discurs rostit oral” [8, p. 36].

Nu există nicio îndoială că elevul trebuie să învețe să asculte, astfel încât să poată identifica realitatea de care are nevoie pentru a aborda lumea și a o transforma. Prin urmare, această abilitate are legătură cu elemente pragmatice precum recunoașterea intenției vorbitorului, recunoașterea contextului social, cultural și ideologic din care se vorbește. Mai mult, este asociată cu procese cognitive complexe, deoarece, spre deosebire de actul lecturii, în care textul tipărit este folosit ca suport al sensului, as-

cultarea presupune țeserea imediată a sensului, cu puține posibilități de întoarcere în procesul interpretativ al sensuri.

Pe scurt, lectura este un proces complex care presupune depășirea simplă a scanării unui șir de coduri cu un sens complet. Pe scurt, citirea înseamnă înțelegerea unui text. Fie că citim repede sau încet, în repetate, mereu în același ritm, în tăcere, cu voce tare etc., ceea ce contează este interpretarea a ceea ce transmit literele tipărite; construim un nou sens în mintea noastră din aceste semne. Aceasta este ceea ce înseamnă în esență lectura. Aceasta presupune stăpânirea structurilor sintactice, semantice, pragmatice, ortografice și a tipologiei textuale. De asemenea, permite elevului să se construiască și să dea noi semnificații realității sale, pe baza propriilor interpretări ale acesteia.

Concluzii. Activitățile nonformale oferă un cadru flexibil și inovator pentru dezvoltarea competențelor comunicative și organizatorice. Prin participarea activă la astfel de activități, elevii dobândesc abilități esențiale pentru succesul personal și profesional.

Referințe bibliografice:

1. COSTEA, O. (coord), *Educație nonformală și informală: realități și perspective în școala românească*, București: Editura Didactică și Pedagogică, 2009.
2. DURKHEIM, E. *Educaţie şi sociologie*, Bucureşti: Editura Didactică şi Pedagogică, 1980.
3. ILUŢ, P. *Abordarea calitativă a socioumanului*, Iaşi: Editura Polirom, 1997.
4. JINGA, I. *Managementul învăţământului*, Bucureşti: Editura Aldin Press, 2001.
5. JOIŢA, E. *Management educaţional*, Iaşi: Editura Polirom, 2000.
6. MĂRGINEAN, I. *Proiectarea cecetării sociologice,* Iaşi: Editura Polirom, 2000.
7. PĂUN, E. *Şcoala - o abordare socio-pedagogică*, Iaşi: Editura Polirom, 1999.
8. PERETTI, A. *Educaţia în schimbare*, Iaşi: Editura Spiru Haret, 1996.
9. ROGERS, A. *Non-Formal Education: Flexible Schooling or Participatory Education?,* London: Publisher: Springer, 2005.
10. STĂNCIULESCU, E. *Teorii sociologice ale educației*, Iași; Editura Polirom, 1996.